

gu. Potres je uničil dva velika svetilnika ob morju. Obmorsko mesto Nelson je odrezano še danes od prometa, ker je bil zasut Bullerjev zaliv. Pri letošnji nesreči so nastali v zgoraj omenjeni razdalji novi vrelci, iz katerih bruhajo podzemeljski ognjeniki vrelo paro, žveplo ter blato. Pojavilo se je no-

vo 12 km dolgo jezero. Cvetoča naselbina Karamea z 2000 prebivalci je popolnoma izginila s površja. Obseg junijske nesreče še ni raziskan, ker se nikdo ne upa v od potresa obiskane pokrajine, kjer se še sedaj razlega votlo podzemeljsko gromenje in bobnenje.

Kako vladajo boljševiki na Ruskem.

III.

Življenje ruskega delavca.

Sovjetska vlada izjavlja, da je proletarska in da vlada v imenu delavcev. Vsled tega bi smeli sklepati, da bodo delavci pod boljševiki srečni in zadovoljni. Toda g. Dujé piše v svoji knjigi: »Z dokazi v rokah ugotavljam nasprotno: ruski delavci so najbolj tlačeni, v največji meri izrabljeni in najnesrečnejši ljudje.« Mišljenje ruskih delavcev je v občo protikomunistično. Glavni predmet ruskega delavca se brezuslovno vrti okrog plače, ki jo ima dandanes in ki jo je imel pred revolucijo. Ako vas delavec pozna in ima zupanje do vas, le skušajte ga odkritosrčno vprašati. Odgovoril vam bo prihčno tako: »Izjavljam vam, da je ruski delavec pred revolucijo slabo živel; toda, bratec, jaz sam sem jedel, dokler se nisem nasitil, in sem preživel vso svojo družino. Otroci so hodili v šolo. Danes mi pravijo: oblast je v vaših delavskih rokah. Danes so delavci na vladi. Ali malo imam od te oblasti, pod katero je delavec prvi, ki umira lakote.« In tedaj morete poslušati dolgo vrsto njegovih tožb. Slišali boste, da v nobeni deželi na svetu nimajo delavci tako žalostnih življenjskih pogojev kot v sovjetski Rusiji. G. Dujé navaja tu več izsledkov. Jaz priobčujem le enega: Poznal sem delavca Pavla K. . . , kateri je delal v Donski tovarni tobaka »Asmolov«, ki je bila nacijolizovana in prekrščena v »Roza Luksenburg«. Z njim sem imel stike že od leta 1911. Pravil mi je:

»Danes prejemam mesečno plačo 58 rubljev-črvoncev (okrog 1500 Din). Toda, ko pride dan izplačila, mi pri blagajni pokažejo vpisek raznih dobitkov, kateri se imajo odtegniti od plače. Odtegujejo mi znesek za profesionalno zvezo, naročnino na liste, prispevek za rdečo mednarodno pomoč, za brezposelne na Angleškem itd. Po vseh odbitkih prejemam mesečno 40 do 45 rubljev-črvoncev. Ako pa človek proti temu ugovarja ali, če izjavi, da mu ni za liste, ker jih ne čita, ga napode iz tovarne ali ga celo zapro. Taka usoda je doletela moje tri prijatelje. Odpustili so jih, a komunistična zveza v tovarni je zabranila, da jih nikjer niso smeli zaposliti.«

»Vzamem torej onih 40 rubljev-črvoncev. Kaj naj kupim zanje? Pred revolucijo sem prejemal 65 rubljev in so mi izplačali vse do zadnje kopejke. Bila je to zlata doba. Vse je bilo bolj poceni. Funt (400 g) belega kruha je stal 3 kopejke, danes 10 ali 11, a črni kruh 6 kopejk. Surovo maslo, katero je stalo funt 20 kopejk, stane danes 1 rubelj.

Cene obleke so nedosežne. Kako naj živim s 40 rublji? Jadno in grenko je delavčevo življenje v Rusiji. Naj gre brez sledu ta zoperna »delavska oblast«, pod čegar upravo ruski delavec proklinja dan, ko ga je rodila mati. In komunisti so še predrzni, da pravijo, da delajo za delavce.

»Ko so nas potrebovali za časa revolucije, so nam pripovedovali: »Stanovali boste v bogataških palačah, vse bo vaše.« Lepe so naše današnje palače. Pred revolucijo sem plačal za sobo 10 rubljev mesečno in se dalje nisem za ničesar brigal. Danes plačam 8 rubljev, a poleg tega še plačam za vodo, za kanalizacijo in bogve za kaj še 5 do 10 rubljev, tako da so mi stroški skoraj dvakrat večji kakor prej.«

Posebno beden je položaj ruskih rudarjev. Rudarji živijo v barakah, katere se utegnejo vsak trenutek podreti in katere jih ne varujejo pred dežjem in pred snegom. Več družin živi skupaj. Videl sem male sobe, komaj dosti velike za dve osebi, a je stanovalo v njih 9 do 20 delavcev. Drugi živijo v jamah pod zemljo kakor predzgodovinski človek. Moški in ženske spijo skupaj kakor živali. Spolne bolezni se širijo. Nekega dne je prišlo v Rostov 200 žensk-rudarjev, katere so poslali iz Doneca. Nastanili so jih v stari kartonažni tovarni, v Suvorovskoj ulici h. št. 19. Čez tri tedne jih je prišla obiskat zdravnica, gospa N. Perelman, ki je v službi v komisariatu za zdravstvo. Ta je ugotovila, da samo šest odstotkov teh delavk ni imelo spolnih bolezni.

Še nekaj o manifestacijah ruskih delavcev. Tujci, kateri se vračajo iz Rusije, opisujejo veličastne delavske manifestacije proti kapitalistični francoski politiki v Siriji in Maroku, proti posredovanju velesil na Kitajskem, proti angleški protisovjetski politiki itd. Ker se teh manifestacij udeležuje ogromno število delavcev, tujci res mislijo, da imajo boljševiki ruski narod za seboj. Zakaj se delavci udeležujejo teh prireditev? Radi tega, ker je njihova udeležba na manifestacijah obvezna. Te obvezne udeležbe se oprosti le tisti, ki prinese zdravnikovo spričevalo. Ako delavec brez vzroka izostane, se takoj zapiše v črno knjigo dotičnega podjetja, kjer je zaposlen. Ako se tak izostanek ponovi, se uradnik ali delavec takoj odpusti iz službe. Ta vrsta pritiska na delavce je v navadi v vsej boljševiški Rusiji. Sploh sovjeti z vso silo izrabljajo težki položaj ruskega delavca, da bi v inozemstvu mislili, da je ruski narod na njihovi strani.

Ker sovjeti nimajo strokovno izobraženih delavcev, vabijo specialiste iz raznih evropskih dežel v Rusijo. Toda

taka služba se odsvetuje, ker le mnogi taki specialisti so doživeli žalostne skušnje. Navajam en zgled. Mlad Anglež z imenom Edvard Remington, mehanik, izvrsten poznavalec svoje stroke, je bil pozvan maja leta 1925 kot specialist za dizelmotore v tovarno za svilo v Moskvi. Upravitelj tovarne ga je zelo cenil, a padel je v nemilost boljševiške zveze. Prijeli so ga in zaprli. Gotove smrti ga je rešilo le posredovanje njegove vlade. Kot zločinca so ga spremili do meje. Ta gospod Remington je pisal g. Dujé pismo, v katerem so tudi te-le besede: »Opazil sem, da večina ruskih delavcev ne mara sovjetske oblasti in da goji očevidno mržnjo proti komunistom. Ti so se polastili najvišjih mest in prejemale večjo plačo kot drugi delavci. V oni delavnici, kjer sem bil zaposlen jaz, so komunisti pili, lenarili in izdajali naredbe, a delavci so trpeli in delali kot živina.« G. Dujé sklepa to poglavje z besedami: »Kar se mene tiče, moram še enkrat potrditi in ugotoviti, da delavec v sovjetski Rusiji živi v strahovitih življenjskih odnosih. On je predmet nečuvane mrcvarenja in mučenja, katero vrši nad njim vlada, katere se imenuje vlada »delavcev in kmetov«. Proletarci vseh dežel, zedinite se radi borbe proti najstrašnejšemu sovražniku: proti komunizmu!«

*

Nekaj o razvoju „Zeppelina“.

Danes od celega sveta slavljeni »Zeppelin« je izum že umrlega nemškega grofa Zeppelina.

Grof Zeppelin je bil prvotno oficir. Prvič se je začel zanimati za zrakovplovbo, ko se dvignil v zrak v Ameriki leta 1862 na balonu, ki je bil pripravljen za vojno opazovanje ameriškega generala Mac Chellana. Kot nemški oficir je proučeval Zeppelin opazovalno delo balonov leta 1871, ko je oblegala nemška armada Pariz. Leta 1874 je izdal nemški vrhovni poštar Stephan razpravo pod zaglavjem »Svetovna pošta in zračna ladja«. Omenjena razprava je grofa tako navdušila, da je naslovil na württenberškega kralja spomenico. V tej razlaga raziskovanje zemlje in posebno severnih pokrajin s pomočjo zračne ladje. Istočasno, ko je razmišljal Zeppelin o ustvarjenju z lahkim plinom napolnjene zračne ladje, so se Francozom in Avstrijcem bradko ponesrečili vsi tozadevni poiskusi. Ravno prvotna ponesrečenja z zračno ladjo so prestrašila vse merodajne kroge evropskih držav. Zeppelin se je obračal kot oficir zastoj na nemško vojno ministrstvo, da bi mu omogočilo udeležitev od njega spočetega izuma. Voditelj nemške države in strokovnjaki so se smejali Zeppelinovemu načrtu kot lepim — a nedosegljivim sanjam.

Razočaran nad gluhimi ušesi vojaških osebnosti se je odpovedal grof vojaškemu poklicu in osnoval leta 1898 delniško družbo. Namen družbe je bil zbrati denar, s katerim se bo zgradil prvi zrakoplov.

Prva zrakoplovna delavnica je bila